

Adroddiad Monitro Blynyddol Safonau'r Gymraeg 2020-2021

Cynnwys

Cynnwys

Cynnwys	1
Rhagair	1
Crynodeb Gweithredol	3
Cefndir	3
Materion yn Codi	4
Grŵp Llywio Arweinwyr Gwasanaethau Cymraeg	4
Diwylliant a Digwyddiadau Hyrwyddo'r Gymraeg	5
Safonau Gweithredu	5
Safon 110	5
Deddf Anghenion Dysgu Ychwanegol a'r Tribiwnlys Addysg (Cymru)	6
Asesiad o'r Effaith ar y Gymraeg	6
Adolygiad o Adnoddau Mewnol	7
Cydymffurfio â Safonau'r Gymraeg	7
Safonau Cyflenwi Gwasanaethau	7
Safonau Llunio Polisi	15
Safonau Gweithredu	16
Pryderon a Chwynion	22
Symud Ymlaen	23

Rhagair

Mae Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011 yn nodi fframwaith cyfreithiol sy'n gosod dyletswydd ar Fwrdd Iechyd Addysgu Powys (BIAP) i gydymffurfio â Safonau'r Gymraeg. Mae 2020-2021 wedi gweld y flwyddyn fwyaf heriol yn hanes GIG Cymru wrth wynebu pandemig o natur ddigynsail. Mae COVID-19 wedi torri ar draws ein cynlluniau arferol yn ddi-os, gan gynnwys y rhai ar gyfer datblygiadau gwasanaeth Cymraeg. Serch hynny, er gwaethaf heriau 2020-2021, mae'r bwrdd iechyd wedi parhau â'i ymdrechion i weithredu gofynion deddfwriaeth iaith Gymraeg, gan weithio'n agos gyda rheolwyr ym mhob gwasanaeth er mwyn sicrhau eu bod wedi gallu parhau i ddarparu gwasanaethau dwyieithog i'r rhai sydd eu hangen.

Gyda rheolau ymbellhau cymdeithasol ar waith drwy gydol y flwyddyn ddiwethaf, rydym wedi cymryd cam yn ôl o'n ffocws ar ddarparu gwasanaethau dwyieithog yn y lleoliad clinigol, ac yn hytrach wedi manteisio ar y cyfle i ganolbwyntio ar y weinyddiaeth a chynllunio strategol "y tu ôl i'r llenni". Mae hyn wedi golygu ein bod wedi gallu canolbwyntio ein hymdrechion ar ddatblygu polisi, asesu'r effaith ar y Gymraeg, ymgysylltu â staff a gweinyddu'r gweithlu ac rydym wedi llwyddo i weithredu rhai o'r safonau gweithredol mwy heriol a fydd yn ein dal mewn sefyllfa dda pan fydd gwasanaethau gofal iechyd yn ailddechrau yn sgil y pandemig. Nid yw hyn yn golygu dweud nad ydym wedi parhau yn ein hymdrechion i weithredu Safonau'r Gymraeg yn eu cyfanrwydd. Mae gwaith wedi parhau i godi ymwybyddiaeth o'r Safonau ymhlith grwpiau staff ac mae Arweinwyr Gwasanaethau'r Gymraeg wedi parhau i fonitro eu gweithrediad o fewn eu gwasanaethau, a darperir rhagor o fanylion yn yr adroddiad hwn.

Mae gwaith yn parhau ar draws y sir i ymgorffori a hyrwyddo egwyddorion y Cynnig Rhagweithiol fel yr amlinellir yn Fframwaith Strategol Mwy Na Geiriau Llywodraeth Cymru. Mae'r Bwrdd Iechyd wedi cysylltu â Llywodraeth Cymru yn ei adolygiad o'r strategaeth Mwy Na Geiriau ac mae'n croesawu parhad y Fframwaith.

Mae'r pandemig wedi rhoi cyfle i adnewyddu gweithgorau cenedlaethol fel Grŵp Hyrwyddo a Herio'r Gymraeg ym Mhowys a Phwyntiau Cyswllt Iaith Gymraeg Llywodraeth Cymru. Mae hyn wedi helpu i gynllunio blaenoriaethau ar gyfer cydweithio yn y dyfodol er mwyn gwneud gwelliannau o ran darparu gwasanaethau dwyieithog i drigolion Cymraeg eu hiaith ledled Powys.

Hyderwn fod y wybodaeth a gynhwysir yn yr adroddiad hwn yn dangos ein hymrwymiad i fod yn sefydliad dwyieithog sydd nid yn unig yn trin y Gymraeg yn gyfartal â'r Saesneg, ond sydd hefyd yn mynd ati i hyrwyddo'r defnydd o'r Gymraeg yn y gweithle ac ar draws y sector gofal iechyd yn ein cymunedau ehangach.

Claire Madsen

Cyfarwyddwr Gweithredol Therapiau a Gwyddorau Iechyd

Arweinydd Gweithredol dros y Gymraeg a Chydraddoldeb.

Crynodeb Gweithredol

Mae'r adroddiad hwn yn amlinellu'r camau a gymerwyd gan BIAP i weithredu Safonau'r Gymraeg fel y'u rhestrir yn yr hysbysiad cydymffurfio.

Mae'n rhoi manylion am y cynnydd a wnaed drwy gydol 2020-2021 a'r cyflawniadau nodedig a fydd yn gwella ein gallu i ddarparu gwasanaethau gofal iechyd yn ddwyieithog wrth i wasanaethau ailddechrau yn dilyn y pandemig. Mae'r rhain yn cynnwys gwelliannau a wnaed yn y meysydd allweddol canlynol:

- Gweithredu'r Safonau Gweithredol sy'n cynnwys gweithdrefnau recriwtio dwyieithog, datblygu polisi cenedlaethol, a hyfforddiant iaith Gymraeg, sy'n sicrhau bod y bwrdd iechyd yn ceisio cynyddu'r defnydd o'r Gymraeg yn y gweithle;
- Cyflwyno polisi 'Ymgynghoriadau Clinigol Dwyieithog' yn unol â Safon 110 sy'n nodi sut y mae'r bwrdd iechyd yn anelu at gynyddu ei allu i gynnal ymgynghoriadau clinigol yn Gymraeg;
- Adolygiad o weithdrefnau asesu'r effaith ar y Gymraeg ar gyfer penderfyniadau strategol gan gynnwys datblygu polisi, datblygu gwasanaethau ac ailgynllunio a fydd yn sicrhau bod y Bwrdd yn sicr bod unrhyw effaith ar ein penderfyniadau ar y Gymraeg, yn gadarnhaol ac yn negyddol, wedi'i hystyried cyn ei chymeradwyo;
- Adolygu'r adnoddau sydd ar gael i weithredu amcanion y Gymraeg a datblygiad tîm y Gymraeg;
- Cyfathrebu negeseuon allweddol yn ddwyieithog ynghylch COVID-19 a chymorth i siaradwyr Cymraeg sy'n mynychu canolfannau brechu torfol;
- Rheoli'r ffrwd waith ddwyieithog ar draws y rhanbarth fel rhan o'r paratodau ar gyfer Deddf Anghenion Dysgu Ychwanegol a'r Tribiwnlys Addysg (Cymru).

Ceir rhagor o wybodaeth am yr uchod ochr yn ochr â disgrifiad manwl o gydymffurfiaid y bwrdd iechyd yn erbyn pob un o'r Safonau yn adran Materion sy'n Codi'r adroddiad hwn. Bydd y bwrdd iechyd yn defnyddio ei asesiad cydymffurfio i nodi'r camau gweithredu allweddol a'r meysydd ffocws yn y dyfodol yn 2021-2022.

Cefndir

Mae Mesur y Gymraeg (2011) yn moderneiddio'r fframwaith cyfreithiol presennol o ran defnyddio'r Gymraeg wrth ddarparu gwasanaethau cyhoeddus. Mae'n cynnwys darpariaeth ynghylch statws swyddogol y Gymraeg ac yn cyflwyno Comisiynydd y Gymraeg a datblygu Safonau'r Gymraeg.

Rhaid i BIAP ynghyd â Byrddau Iechyd ac Ymddiriedolaethau eraill yng Nghymru gydymffurfio â set o Safonau fel yr amlinellir yn [Rheoliadau Safonau'r Gymraeg \(Rhif 7\) 2018](#).

Yn y rheoliadau hyn, mae Gweinidogion Cymru wedi pennu 4 math o safonau y mae'n rhaid i BIAP gydymffurfio â hwy, sef:

- Safonau Cyflenwi Gwasanaethau
- Safonau Llundain Polisi
- Safonau Gweithredu
- Safonau Cadw Cofnodion

Er mai Gweinidogion Cymru sy'n pennu'r safonau, mater i'r Comisiynydd yw penderfynu pa safonau sy'n gymwys i gorff penodol. Ym mis Tachwedd 2018, cyhoeddodd y Comisiynydd hysbysiad cydymffurfio i BIAP a oedd yn amlinellu'r safonau y mae'n rhaid iddo gydymffurfio â hwy a'r dyddiad erbyn pryd y mae'n rhaid cydymffurfio. Gellir dod o hyd i gopi o hysbysiad cydymffurfio BIAP [yma](#).

Yn y Safonau hyn mae'r gofyniad i BIAP fonitro gweithrediad y Safonau a llunio adroddiad blynyddol sy'n rhoi manylion am sut mae'r bwrdd iechyd wedi cydymffurfio â'r Safonau.

Rhaid i'r holl staff gymryd cyfrifoldeb am weithredu'r Safonau ar draws BIAP. Bydd Arweinwyr Gwasanaethau yn monitro cydymffurfiaeth yn eu gwasanaethau eu hunain a byddant yn adrodd ar gynnydd i Reolwr Gwella Gwasanaethau'r Gymraeg a fydd yn cynghori ac yn cefnogi gweithredu'r Safonau yn unol â hynny. Ar ddiwedd pob blwyddyn ariannol, bydd y Rheolwr Gwella Gwasanaethau Iaith Gymraeg yn drafftio adroddiad blynyddol a fydd yn cael ei gyflwyno i Arweinydd Gweithredol yr Iaith Gymraeg a'i gymeradwyo gan y Pwyllgor Gweithredol a'r Bwrdd cyn ei gyhoeddi ar wefan y bwrdd iechyd.

Materion yn Codi

Mae BIAP yn falch o'r cynnydd a wnaed drwy gydol 2020-2021 mewn perthynas â'i ddarpariaeth ddwyieithog o ofal iechyd i'n defnyddwyr gwasanaeth ym Mhowys. Gwnaed newidiadau ar draws pob maes er mwyn sicrhau cydymffurfiaeth â'r Safonau a fydd yn galluogi gwelliannau sylweddol i'n defnyddwyr gwasanaeth, staff, rhanddeiliaid a'r cyhoedd sy'n siarad Cymraeg.

Fel y nodwyd uchod, gyda'r cyfyngiadau parhaus oherwydd COVID-19, mae BIAP wedi manteisio ar y cyfle i ailffocysu ei ymdrechion drwy ganolbwyntio ar y polisiâu a'r gweithdrefnau sy'n sail i'r Safonau. Mae hyn wedi galluogi staff clinigol i ganolbwyntio ar ymateb i'r pandemig sydd wedi arwain at atal llawer o wasanaethau clinigol arferol ac yn hytrach wedi gweld staff yn cael eu hadleoli ar raddfa fawr i'r rheng flaen a'r rhaglen frechu dorfol. Fodd bynnag, mae staff yn parhau i fonitro gofynion y Safonau ac wedi sicrhau bod cynlluniau ymateb COVID-19 wedi ystyried anghenion siaradwyr Cymraeg.

Grŵp Llywio Arweinwyr Gwasanaethau Cymraeg

Mae Arweinwyr Gwasanaethau'r Gymraeg wedi parhau i gyfarfod drwy gydol 2019-2021 er mwyn adolygu a monitro gweithrediad eu cynlluniau gweithredu iaith Gymraeg unigol. Mae nodiadau atgoffa ac adnoddau rheolaidd yn parhau i gael eu rhannu gyda thimau yn gyffredinol. Mae gwybodaeth sy'n ymwneud â'r Gymraeg hefyd yn parhau i gael ei rhannu a'i hyrwyddo drwy gylchlythyr

cyhoeddiadau electronig Powys a sianelau cyfryngau cymdeithasol staff. Mae hyn wedi arwain at gynnydd nodedig yn y galw am wasanaethau cyfieithu er mwyn sicrhau bod gan staff lofnodion e-bost dwyieithog, negeseuon y tu allan i'r swyddfa, a hefyd er mwyn sicrhau bod gwybodaeth am y cyhoedd a chleifion yn cael ei darparu'n ddwyieithog. Mae cyfleoedd dysgu Cymraeg hefyd yn parhau i gael eu hyrwyddo i staff ac mae cyfyngiadau'r pandemig wedi gweld mwy o staff yn holi am ddysgu Cymraeg ac yn dechrau defnyddio apiau fel Duolingo i gynyddu eu sgiliau Cymraeg.

Diwylliant a Digwyddiadau Hyrwyddo'r Gymraeg

Gydag atal digwyddiadau cyhoeddus drwy gydol y flwyddyn ddiwethaf, mae BIAP wedi hyrwyddo nifer o ddigwyddiadau rhithwir i staff a'r cyhoedd drwy ei sianeli cyfryngau cymdeithasol. Mae hyn wedi cynnwys digwyddiad diwylliannol Cymraeg ar-lein sy'n cael ei redeg gan 'Dyma Gymru'. Cynhaliwyd y digwyddiad yn y dyddiau o amgylch Dydd Gŵyl Dewi ac roedd yn cynnwys digwyddiadau fel sesiynau ioga Cymraeg, ryseitiau bwyd Cymraeg, perfformiadau cerddoriaeth Gymraeg, seminarau ar-lein, a mwy.

Safonau Gweithredu

Mae gwaith sylweddol wedi'i wneud er mwyn sicrhau bod BIAP yn cydymffurfio â'r Safonau Gweithredu. Mae gweithdrefnau bellach wedi'u hymgorffori i gyfieithu dogfennau recriwtio ar gyfer swyddi newydd a swyddi gwag. Mae hyn yn cynnwys disgrifiadau swydd, hysbysebion swyddi a dogfennau recriwtio perthnasol megis ffurflenni Iechyd Galwedigaethol mewnol, taflenni amser staff banc, a dogfennau adolygu perfformiad ar gyfer staff. Mae croeso i staff wneud cais am swyddi yn Gymraeg a chael yr opsiwn o gael eu cyfweld yn eu dewis iaith. Y gobaith yw y bydd y gweithdrefnau hyn yn annog recriwtio mwy o siaradwyr Cymraeg i'r bwrdd iechyd yn y dyfodol. Cynhaliwyd cyfarfodydd i edrych ar opsiynau i annog a hwyluso llwybrau eraill i ofal iechyd i siaradwyr Cymraeg. Bydd mecanweithiau i nodi siaradwyr Cymraeg yn cael eu rhoi ar waith ar gyfer y rhai sy'n ymuno â'r bwrdd iechyd drwy ein Academi Iechyd a Gofal yn y dyfodol, lleoliadau myfyrwyr, lleoliadau profiad gwaith, llwybrau gwirfoddoli, a'r Cynllun Grant Kickstart.

Safon 110

Ym mis Medi 2020, cyhoeddodd BIAP ei gynllun sy'n nodi nifer o gamau gweithredu sy'n anelu at gynyddu ein gallu i gynnal ymgynghoriadau clinigol drwy gyfrwng y Gymraeg. Bydd 4 amcan allweddol y cynllun yn canolbwyntio ar y canlynol:

- Cynyddu nifer y staff sydd â sgiliau Cymraeg
- Gwella mecanweithiau ar gyfer nodi a chofnodi dewis iaith cleifion
- Codi ymwybyddiaeth o'r Gymraeg yn y gweithle
- Gweithdrefnau monitro

Yn ogystal â'r cynnydd a wnaed mewn perthynas â gweithdrefnau recriwtio dwyieithog, mae cyfleoedd hyfforddiant iaith Gymraeg yn parhau i gael eu hyrwyddo i staff. Bu cynnydd bach yn y diddordeb a'r nifer sy'n dysgu Cymraeg drwy gydol 2020-2021. Mae cynlluniau ar waith hefyd i gyflwyno fforwm cymorth iaith Gymraeg rhithwir anffurfiol ar gyfer siaradwyr Cymraeg a dysgwyr o bob

gallu. Y gobaith yw y bydd hyn yn rhoi cyfleoedd pellach i ddysgwyr ymarfer eu sgiliau ac annog mwy o ddefnydd o'r Gymraeg yn y gweithle.

Mae'r sesiwn hyfforddiant ymwybyddiaeth o'r Gymraeg wedi'i haddasu fel y gellir ei chyflwyno bron yn unol â chyfyngiadau'r pandemig ac mae'r cwrs hwn hefyd wedi'i ychwanegu at y Cofnod Staff Electronig a fydd yn caniatáu i'r bwrdd iechyd fonitro a chofnodi presenoldeb yn fwy effeithlon yn y dyfodol a bod yn gymhellant i staff ychwanegu at eu sgiliau dysgu ar eu cofnod hyfforddiant.

Mae gweithdrefnau monitro gwell yn cael eu datblygu ar hyn o bryd i roi sicrwydd bod gweithdrefnau ar waith ar gyfer nodi dewis iaith cleifion a chynnig ymgynghoriadau clinigol yn Gymraeg. Mae'r Arweinwyr Gwasanaeth wedi casglu data gan dimau clinigol yn gyffredinol y gellir eu storio a'u diweddarau'n rheolaidd drwy gydol y flwyddyn. Bydd hyn yn helpu i fynd i'r afael ag unrhyw fylchau yn y gwasanaethau a ddarperir wrth symud ymlaen yn y dyfodol.

Deddf Anghenion Dysgu Ychwanegol a'r Tribiwnlys Addysg (Cymru).

Mae'r Rheolwr Gwella Gwasanaethau Iaith Gymraeg wedi bod yn arwain grŵp llywio dwyieithog rhanbarthol ar draws BIAP, Bwrdd Iechyd Prifysgol Hywel Dda ac ardaloedd Bwrdd Iechyd Prifysgol Bae Abertawe i gefnogi'r Swyddogion Arweiniol Clinigol Addysg Dynodedig a staff clinigol i baratoi ar gyfer gweithredu'r Grant Dysgu'r Cynulliad o fis Medi 2021. Mae'r gwaith hwn wedi cynnwys gweithio gyda staff clinigol i nodi mecanweithiau ar gyfer cydymffurfio â gofynion y Gymraeg gan gynnwys datblygu canllawiau ar gyfer staff, templedi hunanasesu a gweithdrefnau monitro er mwyn sicrhau y gellir darparu gwasanaethau arbenigol yn ddwyieithog i blant a phobl ifanc ar draws y tri rhanbarth. Mae'r gwaith hefyd wedi cynnwys edrych ar ddulliau o gyflwyno cyrsiau hyfforddiant addysgol i staff mewn ysgolion cyfrwng Cymraeg. Bydd hyn yn cynnwys cyfieithu adnoddau hyfforddi a defnyddio staff addas sy'n siarad Cymraeg o bob rhan o'r rhanbarthau i gyflwyno sesiynau hyfforddi yn Gymraeg.

Asesiad o'r Effaith ar y Gymraeg

Mae BIAP wedi cynnal adolygiad o'i weithdrefnau asesu effaith wrth wneud penderfyniadau strategol i gymeradwyo polisïau, gweithdrefnau a datblygu gwasanaethau newydd a diwygiedig. Penderfynwyd creu canllawiau polisi a gweithdrefnol newydd a fydd yn helpu staff i asesu'r effaith ar y rhai sy'n siarad Cymraeg, y rhai sydd â nodwedd warchoddedig fel y'i diffinnir gan Ddeddf Cydraddoldeb 2021, a'r rhai sy'n byw gydag anfantais economaidd-gymdeithasol. Cymeradwywyd y Polisi Asesu Effaith newydd ym mis Ionawr 2021 ac mae'n cynnwys canllawiau a thempled adroddiad y gall staff ei ddefnyddio yn y camau cynllunio er mwyn sicrhau nad ydym yn trin y Gymraeg yn llai ffafriol a hefyd i nodi ac ystyried unrhyw effeithiau cadarnhaol neu andwyol posibl ar y Gymraeg a siaradwyr Cymraeg. Mae gosod asesiad o'r effaith ar y Gymraeg ynghyd ag asesu cydraddoldeb ac effaith economaidd-gymdeithasol hefyd yn caniatáu i staff ystyried anghenion siaradwyr Cymraeg unigol a allai fod ag anghenion iechyd cymhleth eraill yn well.

Adolygiad o Adnoddau Mewnol

Gwnaed adolygiad sylweddol o'r adnoddau sydd ar gael i weithredu'r Safonau yn ystod 2020-2021. Mae hyn wedi arwain at fuddsoddiad pellach yn ein hymrwymiad i wella'r gwasanaethau a ddarperir yn ddwyieithog yn gyffredinol. Mae dwy swydd ychwanegol wedi'u recriwtio er mwyn sicrhau Cyfieithydd iaith Gymraeg a Swyddog Iaith Gymraeg a Chydraddoldeb, a chynhaliwyd ymarfer caffael manwl er mwyn sicrhau gwasanaethau mwy o gwmnïau cyfieithu Cymraeg proffesiynol allanol er mwyn sicrhau bod y bwrdd iechyd yn gallu cynhyrchu gwybodaeth ddwyieithog am gleifion mewn modd amserol. Bydd hyn hefyd yn helpu i gynyddu gwelededd y Gymraeg yn gyffredinol.

Cydymffurfio â Safonau'r Gymraeg

Yn ogystal â'r enghreifftiau a ddarparwyd uchod, ceir manylion am ba raddau y mae BIAP wedi cydymffurfio â Safonau'r Gymraeg isod:

Safonau Cyflenwi Gwasanaethau

Safonau 1-7 sy'n ymwneud â gohebiaeth a anfonwyd gan y bwrdd iechyd
Cynnydd
Mae'r ddogfen Adnoddau a Chanllawiau i Reolwyr yn parhau i gael ei hyrwyddo'n gyffredinol. Mae'r ddogfen hon yn gweithredu fel canllaw cyffredinol i'r holl staff ar sut i weithredu'r Safonau'n effeithlon. Mae'r ddogfen wedi'i chynllunio i'w defnyddio yn ystod cyfarfodydd tîm i ysgogi trafodaethau a chynhyrchu syniadau ar y ffordd orau o gydymffurfio â'r Safonau. Cynigir canllawiau ar yr arferion gorau ar gyfer ymdrin â gohebiaeth yn Gymraeg. Yn dilyn yr ymarfer caffael ym mis Ionawr 2021, cyflwynwyd system newydd ar gyfer cael mynediad at wasanaethau cyfieithu a gall staff gael mynediad at wasanaethau cyfieithu mwy amserol i'w helpu i gydymffurfio â Safonau 1-7.
Camau pellach i'w cymryd
Cyflwyno mecanwaith archwilio mewnol i fonitro cyfraddau cydymffurfio a pharhau i ddefnyddio data o Arolwg Monitro Blynnyddol Comisiynydd y Gymraeg i nodi a chywiro unrhyw achosion o ddiffyg cydymffurfio.

Safonau 8-20 sy'n ymwneud â galwadau ffôn a wnaed ac a dderbyniwyd gan y bwrdd iechyd
Cynnydd
Mae'r ddogfen Adnoddau a Chanllawiau i Reolwyr yn cynnwys gwybodaeth am ddelio â siaradwyr Cymraeg dros y ffôn. Yn ogystal, mae canllaw ar wahân ar ateb y ffôn yn ddwyieithog ac ymdrin â galwyr sy'n siarad Cymraeg wedi cael ei ddatblygu a'i hyrwyddo i staff yn gyffredinol.
Ar 6 Gorffennaf 2021, mae gan BIAP 237 (9.5%) o'i staff sy'n gallu delio â galwadau ffôn yn Gymraeg. Mae hyn yn cynnwys 12 aelod o staff sy'n siarad

Cymraeg sy'n gweithio yn ein Hyb Therapiau (Canolfan Gyswllt) a Gwasanaethau Cleifion sy'n cynnwys ein prif dderbynfeydd yn Ysbyty Sir Drefaldwyn, Ysbyty Coffa Rhyfel Llanidloes, Ysbyty Bro Dyfi ac Ysbyty Cymunedol Ystradgynlais.

Camau pellach i'w cymryd

Mae gwaith yn mynd rhagddo o fewn y Gwasanaethau i Gleifion i ddatblygu camau gweithredu i fynd i'r afael â bylchau yn ein gwasanaethau cleifion lle nad oes llawer o ddarpariaeth efallai, er mwyn delio â galwadau ffôn drwy gyfrwng y Gymraeg. Mae hyn yn cynnwys archwilio opsiynau i gyflwyno gwasanaeth ffôn awtomataidd newydd ar draws BIAP a fydd yn caniatáu i alwyr gael eu cyfeirio at siaradwr Cymraeg wrth wneud galwadau i'r prif rif(au) ffôn.

Gweithio gyda'r Arweinwyr Gwerthuso Swyddi i gynnwys hyfforddiant ar asesu'r gofynion iaith Gymraeg ar gyfer swyddi newydd a swyddi gwag yn y rhaglen Hyfforddiant Recriwtio i Reolwyr.

Bydd nodiadau atgoffa rheolaidd yn parhau i gael eu rhoi i'r holl staff drwy'r Arweinwyr Gwasanaeth a mewnrwyd y staff gyda chynghor ar arfer gorau ar gyfer Safonau 8-20.

Safonau 20-22CH sy'n ymwneud â chyfarfodydd nad ydynt yn agored i'r cyhoedd

Cynnydd

Mae'r ddogfen Adnoddau a Chanllawiau i Reolwyr yn cynnwys gwybodaeth am gynnal cyfarfodydd gydag aelodau o'r cyhoedd. Mae ymgynghori pellach ag Arweinwyr Gwasanaethau'r Gymraeg wedi dangos, lle y bo'n bosibl, y bydd staff sy'n siarad Cymraeg yn cynnal cyfarfodydd gydag unigolion os yw'r unigolyn wedi datgan mai'r Gymraeg yw eu dewis iaith. Lle nad yw staff sy'n siarad Cymraeg ar gael i fynychu cyfarfodydd, mae gan staff fynediad at wasanaethau cyfieithu ar y pryd a all gynorthwyo. Mae manylion y gwasanaethau cyfieithu ar y pryd cymeradwy ar gael i'r staff ar y fewnrwyd ac maent wedi cael eu hyrwyddo i'r staff.

Camau pellach i'w cymryd

Parhau i fonitro lefelau cydymffurfio ac adborth gan Arweinwyr Gwasanaethau Cymraeg.

Safonau 23-25 sy'n ymwneud â chleifion mewn cleifion a chynadleddau achos

Cynnydd

Gellir cofnodi dewis iaith cleifion mewnol drwy sawl sianel ar draws BIAP. Mae gan ein systemau electronig WPAS a WCCIS y gallu i gofnodi dewis iaith cleifion. Mae llawer o'n ffurflenni atgyfeirio defnyddwyr gwasanaeth hefyd yn gofyn i gleifion am eu dewis iaith. Mae mecanweithiau anffurfiol hefyd yn bodoli ar gyfer nodi cleifion mewnol a defnyddwyr gwasanaethau sy'n siarad Cymraeg, er enghraifft, cofnodi'r wybodaeth hon am gofnodion cleifion ar y wardiau a byrddau llif gwybodaeth cleifion. Yn ogystal â dod o hyd i staff sy'n siarad Cymraeg sydd ar gael drwy ein system Cofnod Staff Electronig, gofynnwyd i reolwyr ddatblygu systemau lleol ar gyfer adnabod a defnyddio staff sy'n siarad Cymraeg i drin cleifion mewn cleifion Cymraeg eu hiaith. (Mae hyn hefyd wedi'i gynnwys fel cam gweithredu yn ein Cynllun Ymgynghoriadau Clinigol yn unol â gofynion Safon 110). Mae gwaith yn mynd rhagddo i goladu data ar gofnodi dewis iaith cleifion a mecanweithiau ar gyfer cynnig a darparu gwasanaethau dwyieithog. Lluniwyd templed i'w ddefnyddio gyda staff clinigol sy'n gweithredu'r Ddeddf Anghenion Dysgu Ychwanegol a'r Tribiwnlys Addysg (Cymru), ac mae staff y Gyfarwyddiaeth Nyrsio wedi datblygu templed data a fydd yn cael ei addasu i'w ddefnyddio o fewn timau eraill sy'n wynebu cleifion.

Trefnir cynadleddau achos gan staff o fewn yr Awdurdod Lleol. Cynhaliwyd trafodaethau gyda Swyddog y Gymraeg Cyngor Sir Powys, sydd wedi rhoi sicrwydd bod systemau ar waith i gydymffurfio â'r Safonau hyn pan fydd unigolyn yn dymuno mynychu cynhadledd achos a defnyddio'r Gymraeg fel ei dewis iaith. Bydd hyn naill ai'n cael ei gyflawni drwy ddefnyddio aelodau o staff sy'n siarad Cymraeg neu drwy wasanaethau cyfieithu ar y pryd cymeradwy.

Camau pellach i'w cymryd

Datblygu templed trosfwaol i ddangos sut y caiff dewis iaith cleifion ei gofnodi a sut y caiff gwasanaethau eu cynnig a'u darparu'n weithredol.

Parhau i fonitro lefelau cydymffurfio a chysylltu â staff allweddol yng Nghyngor Sir Powys.

Safonau 26-32 sy'n ymwneud â chyfarfodydd a digwyddiadau sy'n agored i'r cyhoedd

Cynnydd

Mae cyfyngiadau'r pandemig wedi atal cyfarfodydd cyhoeddus yn eu fformat arferol drwy gydol 2020-2021. Mae cyfarfodydd cyhoeddus wedi gorfod symud

i lwyfannau rhithwir ac mae GIG Cymru wedi cymeradwyo MS Teams fel yr unig lwyfan digidol diogel o fewn byrddau iechyd. Mae hyn wedi golygu na ellir defnyddio cyfieithwyr proffesiynol ar y pryd drwy gydol cyfarfodydd cyhoeddus. Mae Llywodraeth Cymru yn ymwybodol o hyn ac yn gweithio gyda Microsoft i ddatrys y mater ar gyfer byrddau iechyd yng Nghymru. Yn y cyfamser, mae BIAP wedi rhoi mesurau ar waith er mwyn sicrhau'r dwyieithrwydd mwyaf posibl mewn cyfarfodydd cyhoeddus rhithwir. Mae hyn yn cynnwys cyflwyniadau dwyieithog a sylwadau cloi a dogfennau dwyieithog cyn, yn ystod ac ar ôl y cyfarfod. Ni all aelodau o'r cyhoedd ofyn cwestiynau a gwneud sylwadau fel y byddent fel arfer mewn cyfarfodydd cyhoeddus, yn hytrach gallant anfon cwestiynau cyn y cyfarfod neu gallant osod cwestiynau a sylwadau o fewn y bar sgwrsio. Mae aelod o staff sy'n siarad Cymraeg yn bresennol ym mhob cyfarfod cyhoeddus i dderbyn ac ymateb i gwestiynau a sylwadau yn Gymraeg.

Mae canllawiau gweithdrefnol 'Yr Iaith Gymraeg – Cyfathrebu a Marchnata', sy'n cynnwys gwybodaeth am sut i gydymffurfio â'r Safonau wrth drefnu cyfarfodydd sy'n agored i'r cyhoedd, yn parhau i gael eu hyrwyddo i reolwyr a staff yn eu timau a bydd gwasanaethau cyfieithu ar y pryd ar gael pan fydd cyfarfodydd cyhoeddus wyneb yn wyneb yn ailddechrau.

Camau pellach i'w cymryd

Parhau i adolygu cyfyngiadau'r pandemig mewn perthynas â chynnal cyfarfodydd cyhoeddus.

Gweithredu unrhyw atebion i wasanaethau cyfieithu ar y pryd rhithwir yn dilyn canlyniad gwaith partneriaeth Llywodraeth Cymru gyda Microsoft.

Safonau 33-38 sy'n ymwneud â chyhoeddusrwydd a hysbysebu, arddangos deunydd yn gyhoeddus, cynhyrchu a chyhoeddi dogfennau a ffurflenni

Cynnydd

Gwnaed cynnydd da drwy gydol y flwyddyn er mwyn sicrhau cydymffurfiaeth â'r safonau hyn. Yn ogystal â'r dogfennau Adnoddau a Chanllawiau i Reolwyr a'r Canllawiau Cyfathrebu a Marchnata, mae Rheolwyr yn parhau i archwilio deunyddiau a dogfennau sy'n bodoli eisoes yn eu meysydd gwasanaeth er mwyn sicrhau cydymffurfiaeth sydd wedi arwain at gynnydd amlwg mewn ceisiadau cyfieithu.

Camau pellach i'w cymryd

Cyflwyno system archwilio fewnol er mwyn sicrhau cydymffurfiaeth.

Mynd i'r afael ag unrhyw ddigwyddiadau os nad ydynt yn cydymffurfio pan fyddant yn digwydd.

Safonau 39-46 sy'n ymwneud â gwefan, apiau a chyfryngau cymdeithasol y bwrdd iechyd

Cynnydd

Mae'r trosglwyddo i'r wefan newydd wedi dechrau a bydd gwybodaeth newydd a gwybodaeth wedi'i diweddarau yn cael ei chyhoeddi'n ddwyieithog. Mae rhywfaint o wybodaeth wedi'i chyhoeddi'n gyflym yn Saesneg yn unig drwy gydol pandemig COVID-19, mewn ymateb i'r argyfwng iechyd, ond lle bo'n bosibl, mae cyfathrebu COVID-19 hefyd wedi'i gyhoeddi'n ddwyieithog.

Camau pellach i'w cymryd

Parhau i fonitro lefelau cydymffurfio.

Mynd i'r afael ag unrhyw ddigwyddiadau os nad ydynt yn cydymffurfio pan fyddant yn digwydd.

Safonau 47-49 sy'n ymwneud ag arwyddion

Cynnydd

Mae gweithdrefnau wedi'u sefydlu er mwyn sicrhau bod arwyddion newydd ac arwyddion newydd yn cydymffurfio â'r Safonau. Mae pecyn adnoddau defnyddiol hefyd wedi'i ddatblygu ar gyfer arwyddion dros dro mwy cyffredin a fydd yn ei gwneud yn haws i staff gydymffurfio â'r Safonau ar fyr rybudd.

Camau pellach i'w cymryd

Cyflwyno system archwilio fewnol er mwyn sicrhau cydymffurfiaeth.

Mynd i'r afael ag unrhyw achosion o ddiffyg cydymffurfio pan fyddant yn digwydd.

Safonau 50-53 sy'n ymwneud â derbyn ymwelwyr

Cynnydd

Mae bathodynnau, lanyardiau a phosteri oll ar gael i staff y brif dderbynfa i helpu i nodi staff sy'n siarad Cymraeg yn yr ardaloedd hyn.

Cyflwynwyd canllawiau cymeradwyo swyddi gwag newydd ym mis Ebrill 2020 sy'n rhoi gwybodaeth a phrotocolau i reolwyr recriwtio i'w dilyn wrth recriwtio i swyddi newydd a swyddi gwag. Mae cynlluniau pellach ar y gweill i ddatblygu sesiwn hyfforddi ar gyfer recriwtio rheolwyr a fydd yn cynnwys gwybodaeth fanylach am asesu gofynion y Gymraeg ar gyfer swyddi newydd a swyddi gwag.

Anfonir cynigion hyfforddiant Cymraeg yn rheolaidd at brif staff y dderbynfa am yr hyfforddiant Cymraeg sydd ar gael i'r rhai sy'n dymuno dysgu neu wella eu sgiliau Cymraeg.

Mewn ymateb i Bandemig COVID-19, mae BIAP wedi gweithio gyda Chymdeithas Mudiadau Gwirfoddol Powys i ddefnyddio gwirfoddolwyr cofrestredig sy'n siarad Cymraeg mewn Canolfannau Brechu Torfol i gynorthwyo aelodau o'r cyhoedd sy'n siarad Cymraeg wrth iddynt gyrraedd y safle.

Camau pellach i'w cymryd

Parhau i fynd i'r afael â bylchau yn y prif dderbynfeydd lle nad oes siaradwyr Cymraeg ar brif dderbynfeydd.

Parhau i gynnig hyfforddiant Cymraeg wedi'i dargedu i brif staff y dderbynfa.

Adolygu opsiynau i staff banc sy'n siarad Cymraeg lenwi swyddi dros dro o fewn y prif dderbynfeydd.

Archwilio opsiynau ar gyfer defnydd pellach o wirfoddolwr cofrestredig sy'n siarad Cymraeg, i gyfarfod a chyfarfarch ymwelwyr.

Safonau 54-59 sy'n ymwneud â dyfarnu grantiau a contractau

Cynnydd

Nid yw BIAP yn dyfarnu grantiau. Mae contractau'n cael eu hysbysebu a'u dyfarnu yn unol â gofynion y Safonau. Rheolir y broses hon yn ganolog gan y Bartneriaeth Cydwasaethau GIG Cymru. Ymhlith y dogfennau comisiynu a gweithdrefnol contractau sy'n fewnol i BIAP mae canllawiau a gwybodaeth sy'n galluogi'r bwrdd iechyd i gydymffurfio â'r safonau hyn.

Camau pellach i'w cymryd

Parhau i fonitro lefelau cydymffurfio os bydd y gweithdrefnau presennol yn newid.

Safonau 60-61 sy'n ymwneud â hyrwyddo gwasanaethau Cymraeg

Cynnydd

Mae BIAP wedi ymrwymo yn ei amcan i drin y Gymraeg a'r Saesneg yn gyfartal ac mae ganddo fesurau ar waith er mwyn sicrhau bod gan ddefnyddwyr gwasanaeth fynediad i'r holl wasanaethau yn ddwyieithog, p'un a fydd hyn yn golygu defnyddio staff sy'n siarad Cymraeg neu gymorth gwasanaethau cyfieithu a chyfieithu ar y pryd proffesiynol. Felly, mae'r holl wasanaethau ar gael ac yn cael eu hyrwyddo'n ddwyieithog.

Camau pellach i'w cymryd

Dd/B

Safon 62 sy'n ymwneud â hunaniaeth gorfforaethol

Cynnydd

Mae hunaniaeth gorfforaethol yn gwbl ddwyieithog ac yn cael ei rheoli'n ganolog gan GIG Cymru.

Camau pellach i'w cymryd

Dd/B

Safon 63 sy'n ymwneud â chyrsgiau addysg a gynigir gan y bwrdd iechyd

Cynnydd

Cynhaliwyd trafodaethau ynghylch y mathau o gyrsgiau addysgol a gynigir gan y Bwrdd Iechyd. Cynigir rhai cyrsiau'n ddwyieithog, er enghraifft, y cwrs modiwlaidd 'Buddsoddi yn Eich Iechyd'. Mae'r ddogfen Adnoddau a Chanllawiau i Reolwyr yn cynnwys gwybodaeth am gydymffurfio â'r safon hon megis gofyn cyn y cwrs os oes unrhyw un yn dymuno derbyn deunyddiau cwrs a chyfarwyddyd drwy gyfrwng y Gymraeg. Byddai hyn yn caniatáu i'r bwrdd iechyd roi mecanweithiau ar waith i gyflwyno'r cwrs yn Gymraeg os oes modd.

Mae cynlluniau pellach ar waith ar gyfer gweithredu'r Ddeddf Anghenion Dysgu Ychwanegol a'r Tribiwnlys Addysg (Cymru) sy'n cynnwys cyflwyno modiwlau addysgol yn ddwyieithog.

Camau pellach i'w cymryd

Cynnal archwiliad manylach o'r cyrsiau addysgol presennol sydd ar gael yn gyffredinol gan y bwrdd iechyd i fonitro lefelau cydymffurfio.

Monitro'r broses o weithredu'r hunanasesiad ar gyfer staff y Ddeddf Anghenion Dysgu Ychwanegol a'r Tribiwnlys Addysg (Cymru) a darpariaeth cyrsiau addysgol dwyieithog.

Safon 64 sy'n ymwneud â systemau sain cyhoeddus

Cynnydd

Ar hyn o bryd nid oes systemau sain cyhoeddus ar waith o fewn BIAP.

Camau pellach i'w cymryd

Dd/B

Safonau 65-68 sy'n ymwneud â gofal sylfaenol

Cynnydd

Yn 2019-2020 cynigiwyd Sesiynau Ymwybyddiaeth Iaith Gymraeg a'u cyflwyno i staff contractwyr gofal sylfaenol annibynnol ledled Powys. Derbyniwyd y sesiwn yn gadarnhaol gan y rhai a oedd yn bresennol a bu cynnydd amlwg yn nifer y ceisiadau gan staff meddygon teulu am gyngor a chymorth i ddarparu gwasanaethau dwyieithog i drigolion Powys. Mae hyn wedi cynnwys gwneud dogfennau, arwyddion, hysbysiadau a gwefannau allweddol yn ddwyieithog. Mae'r Rheolwr Cymorth Gofal Sylfaenol hefyd wrthi'n archwilio sgiliau Gymraeg staff contractwyr gofal sylfaenol annibynnol er mwyn i'r bwrdd iechyd hyrwyddo sefydliadau lle mae gan y cyhoedd fynediad at staff sy'n siarad Gymraeg. Mae cyfleoedd hyfforddiant iaith Gymraeg i staff hefyd wedi cael eu dyrchafu i staff contractwyr gofal sylfaenol annibynnol drwy gydol y flwyddyn.

Camau pellach i'w cymryd

Dadansoddi data archwilio a hyrwyddo sefydliadau lle mae siaradwyr Cymraeg ar gael i ddelio â'r cyhoedd.

Parhau i hyrwyddo'r Safonau a chefnogi staff gofal sylfaenol i ddarparu gwasanaethau dwyieithog.

Safonau Lluio Polisi

Safonau 69 – 78A sy'n ymwneud â phenderfyniadau llunio polisi

Cynnydd

Cafodd adolygiad o Bolisi Asesu'r Effaith ar Gydraddoldeb (AEG) y bwrdd iechyd ei gynnal yn ystod 2020-2021 sydd wedi arwain at ddatblygu polisi a thempled asesu newydd. Mae hyn yn cynnwys adran ar asesu'r effaith ar y Gymraeg. Mae hyn yn golygu bod yr effaith ar y Gymraeg a siaradwyr Cymraeg yn cael ei hystyried ar gyfer yr holl gynlluniau gwasanaeth a pholisïau y mae angen eu cymeradwyo'n ffurfiol. Mae asesiad o'r effaith ar y Gymraeg hefyd yn rhan o'n gweithdrefnau ymgysylltu ac ymgynghori presennol, fel y gwelwyd yn ein hymgyngoriad ar gyfer yr Aseiad o Anghenion Fferyllol a gynhaliwyd yn 2020-2021.

Mae'r polisi a'r asesiad AEG newydd yn berthnasol i benderfyniadau mewn perthynas â gofal sylfaenol i fodloni gofynion Safonau 78 a 78A.

Yn 2020-2021 cafodd yr holl bolisïau a gyflwynwyd i'r Pwyllgor Gweithredol a'r Bwrdd ei gymeradwyo'n ffurfiol.

Roedd yr ymgynghoriadau canlynol yn ystyried yr effaith ar siaradwyr Cymraeg a'r defnydd o'r Gymraeg:

- Rhaglen Les Gogledd Powys
- Aseiad Anghenion Fferyllol
- Gwasanaethau Podiatreg
- Llwybrau De Powys – Dyfodol Clinigol
- Gwasanaethau Fasgwlaidd De Ddwyrain Cymru
- Gwasanaethau Radiotherapi Iloeren yn Ysbyty Neville Hall

Hefyd, cyflwynodd y Rheolwr Gwella Gwasanaethau - Cymraeg a Chydraddoldeb gyfres o sesiynau gwybodaeth ar Asesu Effaith i reolwyr fel rhan o lansiad y polisi Asesu'r Effaith ar Gydraddoldeb a'r offeryn asesu newydd. Darparwyd cyngor penodol ar asesu effaith ar y canlynol:

- Cynllun Tymor Canolig Integredig
- Polisi Rheoli Dyfeisiau Meddygol

- Cynllun Gwasanaeth Llwybr Gordewdra
- Gwasanaethau Podiatreg
- Rhaglen Gwella'r Daith Canser Macmillan
- Rhaglen Brechu Torfol
- Newid Gwasanaeth Gofal Sylfaenol ar gyfer Canolfannau Meddygol Haygarth

Camau pellach i'w cymryd

Cynnig cyngor pellach ar gynnal AEG cadarn ar gyfer cynlluniau a pholisïau gwasanaeth yn y dyfodol.

Safonau Gweithredu

Safon 79 sy'n ymwneud â pholisi ar ddefnydd mewnol o'r Gymraeg

Cynnydd

Mae'r ddogfen Adnoddau a Chanllawiau i Reolwyr yn dyblu fel y polisi ar gyfer defnyddio'r Gymraeg yn fewnol ac mae wedi'i chyhoeddi ar y fewnrwyd. Anogir defnyddio'r Gymraeg ochr yn ochr â hyrwyddo hyfforddiant iaith Gymraeg i'r rhai sy'n dymuno dysgu neu wella'u sgiliau iaith.

Camau pellach i'w cymryd

Adolygu'r ddogfen Adnoddau a Chanllawiau i Reolwyr er mwyn asesu ei addasrwydd ar gyfer gofynion Safon 79.

Safonau 80 – 81 sy'n ymwneud â dogfennau cyflogaeth

Cynnydd

Gofynnir yn awtomatig i unigolion a ydynt yn dymuno derbyn copi o'u contract cyflogaeth yn Gymraeg drwy system recriwtio TRAC. Mae gan BIAP ddogfen ddwyieithog ar gyfer cynnal Adolygiadau Perfformiad a Datblygiad unigol ac mae copïau papur o ffurflenni sy'n ymwneud â chyflogaeth hefyd ar gael yn ddwyieithog.

Camau pellach i'w cymryd

Dd/B

Safon 82 sy'n ymwneud â pholisïau gweithredu
Cynnydd
Cyhoeddir y polisiau a restrir yn Safon 82 yn ddwyieithog gan Bartneriaeth Cydwasanaethau GIG Cymru a gellir eu gweld yma
Camau pellach i'w cymryd
Dd/B

Safonau 83 – 88 sy'n ymwneud â chwynion a chamau disgyblu yn erbyn aelodau o staff
Cynnydd
Mae polisiau a gweithdrefnau'r bwrdd iechyd ar gyfer ymdrin â chwynion a chamau disgyblu ynghylch staff yn ddwyieithog. Mae systemau ar waith i ddefnyddio gwasanaethau cyfieithu proffesiynol a dehonglwyr annibynnol i gynorthwyo staff sy'n dymuno defnyddio'r Gymraeg os nad yw'n briodol neu'n bosibl i aelod o'r Tîm Adnoddau Dynol sy'n siarad Cymraeg ymgymryd â'r dyletswyddau hyn.
Yn 2020-2021 ni ddewisodd unrhyw staff ddefnyddio'r Gymraeg yn ystod unrhyw achosion cwyn na disgyblu.
Camau pellach i'w cymryd
Parhau i fonitro cydymffurfiaeth â'r safonau hyn er mwyn sicrhau cydraddoldeb i'n gweithwyr staff sy'n siarad Cymraeg.

Safon 89 sy'n ymwneud â meddalwedd cyfrifiadurol dwyieithog
Cynnydd
Mae meddalwedd cyfrifiadurol dwyieithog ar gyfer gwirio sillafu a gramadeg ar gael i holl staff BIAP.
Camau pellach i'w cymryd
Dd/B

Safonau 90 – 95 sy'n ymwneud â'r fewnrwyd

Cynnydd

Mae COVID-19 wedi oedi cynlluniau i fudo cynnwys y fewnrwyd i'r system newydd a bydd y gwaith hwn yn mynd rhagddo i 2021-2022. Mae dogfennau dwyieithog eisoes wedi'u cyhoeddi ar y fewnrwyd a bydd y bwrdd iechyd yn ceisio datblygu tudalennau rhyngwyneb dwyieithog i fodloni gofynion y safonau hyn. Mae tudalen ddynodedig ar gyfer hyrwyddo'r Gymraeg wedi'i datblygu ar gyfer staff lle gallant gael gafael ar ddeunyddiau cymorth a gwybodaeth. Caiff hyn ei adolygu a'i gynnal yn rheolaidd gan Reolwr Gwella Gwasanaethau'r Gymraeg a'r Tîm Cyfathrebu.

Camau pellach i'w cymryd

Datblygu tudalennau rhyngwyneb dwyieithog ar y fewnrwyd i fodloni gofynion Safonau 90 – 95.

Safonau 96 – 101 sy'n ymwneud â sgiliau a hyfforddiant Cymraeg staff

Cynnydd

Mae sgiliau Cymraeg staff yn cael eu hasesu a'u cofnodi ar y system Cofnod Staff Electronig. Ar 6 Gorffennaf 2021, allan o 2506 o staff, mae gan BIAP y staff canlynol sydd â sgiliau iaith Gymraeg:

0 sgiliau – 1134

Lefel 1 – 574

Lefel 2 – 153

Lefel 3 – 73

Lefel 4 – 62

Lefel 5 – 102

Yn ystod 2020-2021 mae'r holl gyfleoedd i ddysgu a gwella sgiliau iaith Gymraeg wedi cael eu hyrwyddo i staff drwy'r fewnrwyd, Cyhoeddiadau Powys, a thrwy'r Arweinwyr a Rheolwyr Gwasanaethau. Mae'r staff yn cael cyfle i fynychu hyfforddiant yn ystod oriau gwaith. Os yw'r gwersi'n digwydd y tu allan i oriau gwaith, dylai staff wneud cais am absenoldeb astudio yn unol â gofynion ein polisi absenoldeb astudio. Mae'r bwrdd iechyd wedi cytuno i ariannu hyfforddiant iaith Gymraeg. Mae gwybodaeth am gael mynediad at ddysgu

anffurfiol ar-lein a hyfforddiant yn yr ystafell ddosbarth hyfforddiant iaith Gymraeg ar gael ar y fewnrwyd. Oherwydd pandemig COVID-19, mae'r Rheolwr Gwella Gwasanaethau Iaith Gymraeg wedi cysylltu â'r Ganolfan Dysgu Cymraeg Genedlaethol a darparwyr lleol fel Prifysgol Aberystwyth i archwilio cyfleoedd yn y dyfodol ar gyfer hyfforddiant iaith Gymraeg achrededig ar-lein, a bydd staff yn cael eu hannog i barhau i gael hyfforddiant fel hyn hyd nes y clywir yn wahanol. Bydd y dulliau hyn yn cael eu hadolygu i asesu addasrwydd i'w defnyddio yn y tymor hir yn y dyfodol.

Yn ystod 2020-2021 bu cynnydd mewn gweithgarwch ymhlith dysgwyr Cymraeg gyda 18 aelod o staff yn mynegi diddordeb mewn dysgu Cymraeg a 12 aelod o staff yn ymgymryd â rhyw fath o ddysgu.

Yn ogystal, mae 250 o aelodau staff wedi cofrestru ar y cyrsiau Cymraeg Gwaith hyd yma.

Camau pellach i'w cymryd

Parhau i hyrwyddo'r opsiynau hyfforddi sydd ar gael i staff ar draws BIAP
Annog mwy o staff i gwblhau modiwlau Ar-lein Cymraeg Gwaith

Safonau 102-103 sy'n ymwneud â hyfforddiant ymwybyddiaeth iaith Gymraeg

Cynnydd

Yn ystod 2020-2021, mae'r Sesiwn Ymwybyddiaeth Iaith Gymraeg wedi'i haddasu i'w chyflwyno'n rhithwir oherwydd cyfyngiadau ymbellhau cymdeithasol ond mae llwythi gwaith gormodol a phwysau ar staff drwy gydol 2020-2021 wedi atal llawer o sesiynau hyfforddiant, nad ydynt yn rhai brys, rhag cael eu darparu. Mae'r Rheolwr Gwella Gwasanaethau wedi manteisio ar y cyfle hwn i ffurfioli'r sesiwn hyfforddi drwy ei hychwanegu at y catalog o hyfforddiant ar y Cofnod Staff Electronig, a fydd yn caniatáu cydnabyddiaeth fwy ffurfiol i staff sydd wedi cwblhau'r cwrs. Mae'r sesiynau'n codi ymwybyddiaeth o egwyddor y 'Cynnig Rhagweithiol' ac yn rhoi cyfle i dimau drafod yr heriau sy'n gysylltiedig â gweithredu'r Safonau, ac yn amlygu arfer gorau ac opsiynau ar gyfer goresgyn yr heriau hyn.

Fel lleiafswm, rhaid i'r holl staff gwblhau'r modiwl e-ddysgu 'Trin fi'n Deg' fel rhan o'r hyfforddiant gorfodol craidd. Caiff cwblhau'r cwrs hwn ei fonitro gan reolwyr llinell. Darperir gwybodaeth i aelodau newydd o staff hefyd am Safonau'r Gymraeg a'r egwyddor 'Cynnig Rhagweithiol' yn ystod hyfforddiant

sefydlu corfforaethol ac fe'u cyfeirir at ragor o wybodaeth ac adnoddau i'w helpu yn eu rolau newydd.

Yn ystod 2020-2021 allan o 345 o weithwyr newydd, mae 125 wedi cwblhau cyfnod ymsefydlu corfforaethol rhithwir. Mae'r ffigur hwn yn is na'r presenoldeb arferol oherwydd cyfyngiadau'r pandemig sydd wedi arwain at adleoli hyfforddwyr a llai o gyrsiau sefydlu corfforaethol rhithwir ar gael.

Camau pellach i'w cymryd

Parhau i gyflwyno'r sesiwn Ymwybyddiaeth Iaith Gymraeg yn rhithwir i staff ar draws yr holl gyfarwyddiaethau a chofnodi presenoldeb ar y Cofnod Staff Electronig.

Gweithio'n agos gyda Hyfforddwyr Sefydlu Corfforaethol a'r Tîm Gweithlu a Datblygu Sefydliadol i fonitro'r nifer sy'n manteisio ar ymsefydlu corfforaethol ac i roi gwybodaeth am ymwybyddiaeth o'r Gymraeg i'r rhai nad ydynt eto wedi mynychu ymsefydlu corfforaethol.

Safonau 104-105 sy'n ymwneud â nodi staff sy'n siarad Cymraeg

Cynnydd

Mae bathodynau a lanyardiau i nodi staff sy'n siarad Cymraeg a dysgwyr Cymraeg ar gael i'r holl staff.

Mae templedi llofnod e-bost dwyieithog ar gael ar dudalen adnoddau Cymraeg ar y fewnwyd a hefyd yn y ddogfen Adnoddau a Chanllawiau i Reolwyr.

Camau pellach i'w cymryd

Cynnwys llofnodion e-bost mewn archwiliadau mewnol o Safonau'r Gymraeg yn y dyfodol.

Safonau 106 – 109 sy'n ymwneud â recriwtio

Cynnydd

Yn dilyn gweithredu gweithdrefnau cymeradwyo swyddi gwag newydd yn 2019-2020, mae mecanweithiau wedi'u hymgorffori er mwyn sicrhau bod yr holl hysbysebion swyddi, disgrifiadau swydd a dogfennau recriwtio perthnasol yn cael eu cyhoeddi'n ddwyieithog.

Yn ystod 2020-2021 hysbysebodd BIAP 617 o swyddi gwag:

Hysbysebwyd 2 swydd gyda sgiliau iaith Gymraeg fel rhai hanfodol

Hysbysebwyd 0 swydd gyda'r angen i ddysgu sgiliau iaith Gymraeg

Hysbysebwyd 535 o swyddi gyda sgiliau iaith Gymraeg fel rhai dymunol

Hysbysebwyd 80 o swyddi lle nad oedd angen sgiliau iaith Gymraeg

O'r 345 o weithwyr newydd yn ystod 2020-2021, roedd 21 (6%) yn siarad Cymraeg. Roedd y mwyafrif helaeth o'r rhain mewn rolau allweddol sy'n wynebu cleifion megis y Gwasanaeth Iechyd Meddwl Plant a'r Glasoed, Ymyrraeth Gynnar Iechyd Meddwl, Uned Asesu'r Cof, Wardiau Iechyd Meddwl, Therapi Galwedigaethol, Ffisiotherapi, Porthora, Hyb Cyswllt, Brechu Torfol a Nyrsio Ysbyty.

Camau pellach i'w cymryd

Parhau i hyrwyddo'r gweithdrefnau cymeradwyo swyddi gwag newydd a'r offeryn asesu sgiliau i recriwtio rheolwyr yn gyffredinol.

Parhau i fonitro lefelau cydymffurfio ag Arweinwyr Gwasanaethau.

Safonau 110-110A sy'n ymwneud â chynllun ar gyfer ymgynghoriadau clinigol dwyieithog

Cynnydd

Mae'r cynllun hwn wedi'i gyhoeddi ar wefan y bwrdd iechyd. Mae hyrwyddo a gweithredu'r cynllun wedi'i arafu oherwydd effaith y pandemig, ond gwnaed cynnydd yn erbyn yr amcanion allweddol, yn enwedig o ran gweithdrefnau recriwtio, cyfleoedd i ddysgu Cymraeg, a nodi a chofnodi dewis iaith cleifion.

Camau pellach i'w cymryd

Croesgyfeirio'r cynllun gweithredu gyda Chynllun Iaith Gymraeg trosfwaol newydd ar gyfer BIAP yn 2021-2022.

Hyrwyddo'r cynllun i staff yn gyffredinol.

Gweithredu a monitro'r camau gweithredu a nodwyd yn y cynllun 5 mlynedd.

Safonau 111 – 113 sy'n ymwneud ag arwyddion
Cynnydd
<p>Mae gweithdrefnau wedi'u sefydlu er mwyn sicrhau bod yr holl arwyddion parhaol newydd a rhai newydd yn cael eu cynhyrchu a'u harddangos yn unol â gofynion y Safonau.</p> <p>Mae adnoddau wedi'u datblygu a'u hyrwyddo i staff a allai gynhyrchu arwyddion dros dro er mwyn sicrhau bod y rhain hefyd yn cael eu harddangos yn unol â'r gofynion hyn. Gofynnodd Arweinwyr Gwasanaethau Iaith Gymraeg am archwiliad o arwyddion a hysbysiadau dros dro yn eu gwasanaethau sydd wedi arwain at gynnydd yn y cyfieithiad o arwyddion dros dro presennol. Bydd yr archwiliadau hyn yn parhau'n rheolaidd yn y dyfodol i fonitro cydymffurfiaeth.</p>
Camau pellach i'w cymryd
<p>Parhau i fonitro lefelau cydymffurfio.</p> <p>Dylech gynnwys arwyddion mewn archwiliadau mewnol o'r Safonau yn y dyfodol.</p>

Safon 114 sy'n ymwneud â chyhoeddiadau a recordiwyd
Cynnydd
<p>Nid oes gan BIAP unrhyw systemau sain ar waith, fodd bynnag, mae sgriniau arddangos gweledol newydd wedi'u cyflwyno o amgylch y bwrdd iechyd sy'n arddangos gwybodaeth ddwyieithog i staff.</p>
Camau pellach i'w cymryd
Dd/B

Pryderon a Chwynion

Yn ystod 2020-2021 ni dderbyniodd BIAP unrhyw gwynion ffurfiol mewn perthynas â gweithredu Safonau'r Gymraeg.

Mae BIAP yn dilyn yr amodau a nodir ym mholisi 'Gwneud Pethau'n Iawn' GIG Cymru. Mae'r ddogfen hon yn nodi sut y mae'n rhaid i Fyrddau Iechyd ac Ymddiriedolaethau yng Nghymru fynd i'r afael â phryderon a chwynion yn unol â Rheoliadau'r Gwasanaeth Iechyd Gwladol (Trefniadau Pryderon, Cwynion ac Iawn)

(Cymru) 2011. Mae'r dogfennau hyn yn cynnwys gwybodaeth am ymdrin â chwynion sy'n ymwneud â'r Gymraeg a hefyd cwynion a wneir i fwrdd iechyd drwy gyfrwng y Gymraeg. Gellir dod o hyd i gopiau o'r dogfennau hyn [yma](#).

Yn ogystal, mae BIAP wedi diweddarau'r wybodaeth ar dudalen pryderon ei wefan sydd hefyd â gwybodaeth ychwanegol am gwynion sy'n ymwneud â gweithredu Safonau'r Gymraeg. Gellir dod o hyd i'r dudalen hon [yma](#).

Yn ystod 2020-2021, derbyniodd BIAP 3 cwyn anffurfiol yn ymwneud â'r canlynol:

- dogfennau Saesneg yn unig ar y wefan
- Gohebiaeth uniaith Saesneg rhwng y bwrdd iechyd a'r Senedd
- Gwybodaeth a deunyddiau uniaith Saesneg mewn canolfan frechu dorfol

Ymatebwyd i bob un o'r uchod a'i ddatrys yn gyflym ac er boddhad y gohebydd.

Symud Ymlaen

Er gwaethaf difrifoldeb y pwysau a'r heriau parhaus sy'n wynebu byrddau iechyd yng Nghymru, mae BIAP yn parhau i fod yn ymrwymedig i ddatblygu'r broses o weithredu'r Safonau. Mae 2020-2021 wedi rhoi cyfle i'r bwrdd iechyd adolygu rhai o'i bolisiau a'i weithdrefnau allweddol sydd y tu ôl i ddarparu gwasanaethau dwyieithog yn ymarferol. Wrth symud ymlaen, hoffai'r bwrdd iechyd ymgorffori'r polisiau a'r gweithdrefnau hyn ymhellach er mwyn sicrhau manteision eu gweithredu.

Y meysydd targed allweddol ar gyfer 2021-2020 fydd:

- Parhau i fonitro cynllun blynyddol trosfwaol y Gymraeg;
- Dadansoddi mecanweithiau ar gyfer cofnodi dewis iaith cleifion er mwyn nodi arfer gorau;
- Cefnogi staff clinigol i ailgychwyn gwasanaethau clinigol nad ydynt yn rhai brys;
- Cynyddu ymgysylltiad â siaradwyr Cymraeg a defnyddio adborth i nodi camau gweithredu allweddol pellach; a
- Hyrwyddo cyfleoedd i ddefnyddio'r Gymraeg yn y gweithle a chynyddu'r cymorth i ddysgwyr.

Mae BIAP wedi ymrwymo i sicrhau cydraddoldeb i'r Gymraeg a siaradwyr Cymraeg a bydd yn parhau i hyrwyddo ac annog y defnydd o'r Gymraeg o fewn BIAP ar bob cyfle.

I gael rhagor o wybodaeth am fanylion yr adroddiad hwn ac i gael rhagor o wybodaeth am weithrediad BIAP o Safonau'r Gymraeg, cysylltwch â Rheolwr Gwella Gwasanaethau Iaith Gymraeg drwy e-bostio:

Kathryn.Cobley2@wales.nhs.uk